

Saksgang i saker om soningsoverføring av domfelte til fortsatt straffegjennomføring i utlandet (utenom Norden)

1. Bakgrunn

Soningsoverføring av utenlandske domfelte for videre straffegjennomføring i utlandet er en prioritert oppgave for kriminalomsorgen. Det er en målsetning å få overført de domfelte som oppfyller vilkårene for soningsoverføring. Gjennomføring av den resterende del av straffen i domfeltes hjemland bidrar til re-integrering, rehabilitering og sosialisering i det samfunnet vedkommende skal løslates til. Soningsoverføring frigjør også kapasitet for kriminalomsorgen.

Disse retningslinjene angir nærmere rutiner for behandlingen av saker om soningsoverføring for videre straffegjennomføring i utlandet. Hensikten er å sikre en rask og effektiv saksgang.

Retningslinjene erstatter KDI Rundskriv 1/2014 om saksbehandlingsrutiner i soningsoverføringsaker og KDI Rundskriv 2/2014 om overføring av domfelte til Romania, Litauen og Latvia etter de bilaterale avtalene. Soningsoverføring innad i Norden skjer i medhold av lov 15. november 1963 om fullbyrding av nordiske dommer på straff mv. Saksbehandlingen av nordiske overføringer blir derfor ikke nærmere behandlet her.

2. Rettslig grunnlag

2.1. Overføringskonvensjonen med dens tilleggsprotokoll

Lov av 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte (overføringsloven) utgjør det rettslige grunnlaget for overføring til fortsatt straffegjennomføring i utlandet. Loven inkorporerer den europeiske konvensjonen av 21. mars 1983 om overføring av domfelte (overføringskonvensjonen) med dens tilleggsprotokoll av 18. desember 1997, og er det rettslige grunnlaget for enhver multilateral og bilateral avtale Norge inngår vedrørende overføring av domfelte.

Overføring av utenlandske domfelte fra land utenfor Norden skjer hovedsakelig etter overføringskonvensjonen og dens tilleggsprotokoll.

Overføringskonvensjonen er basert på et frivillighetsprinsipp. Det vil si at den domfelte må samtykke til en overføring. Tilleggsprotokollen muliggjør overføring uten domfeltes samtykke. Ved overføring uten domfeltes samtykke etter tilleggsprotokollen er det en forutsetning at vedkommende er besluttet endelig utvist fra Norge.

2.2. Bilaterale avtaler

Norge har i tillegg inngått bilaterale avtaler som er ment å erstatte, forenkle og effektivisere prosessen med soningsoverføringer som i dag følger av den europeiske konvensjonen og dens

tilleggsprotokoll. De bilaterale avtalene muliggjør overføring uavhengig av domfeltes samtykke i de tilfeller domfelte er borger av og ansett bosatt i fullbyrdingsstaten, eller vedkommende er endelig utvist fra Norge. Avtalene oppstiller nærmere angitte tidsfrister for ulike ledd i saksbehandlingen.

2.3. Hovedvilkår for soningsoverføring av domfelte til fortsatt straffegjennomføring i utlandet

Hovedvilkårene for soningsoverføring av domfelte til fortsatt straffegjennomføring i utlandet er felles uavhengig av hvilket hjemmelsgrunnlag som benyttes i den enkelte sak.

Hovedvilkårene er:

- domfelte må være borger av et land som har ratifisert overføringskonvensjonen/tilleggsprotokollen, eller et land Norge har inngått en bilateral avtale om soningsoverføring med
- dommen må være rettskraftig
- domfelte må ha startet soning av dommen
- det må foreligge dobbel straffbarhet, forholdet må være straffbart i begge land
- det må være minst 6 måneder resterende soningstid frem til tidspunktet for oppnådd 2/3-tid når anmodning om soningsoverføring mottas i fullbyrdingsstaten (utlandet)
- både den utstedende stat (Norge) og fullbyrdingsstaten må gi sitt samtykke til overføringen

3. Saksbehandling

3.1. Forberedende saksbehandling ved lokalt nivå

I saker som gjelder soningsoverføringer er det lokalt nivå som forbereder saken og KDI som forestår den videre saksbehandlingen, herunder treffer vedtak om overføring. Kontakten i forbindelse med saksbehandlingen foregår direkte mellom lokalt nivå og KDI.

Når det foreligger rettskraftig dom, skal lokalt nivå umiddelbart og innen 10 dager kartlegge:

- a) hvorvidt domfelte er borger av et land som har ratifisert overføringskonvensjonen eller er borger av et land Norge har inngått bilateral avtale med. Link til Europarådets oversikt over de land som har ratifisert overføringskonvensjonen, samt oversikt over hvilke land Norge har inngått bilateral avtale med finnes på www.kriminalomsorgen.no.
- b) hvorvidt domfelte soner en dom hvor resterende soningstid frem til tidspunktet for oppnådd 2/3-tid er 7 måneder eller mer. Selv om det er et vilkår for soningsoverføring at det må være minst 6 måneder resterende soningstid frem til tidspunktet for oppnådd 2/3-tid, jf. pkt. 2.3 over, er 7-månedersfristen satt under henvisning til at det også medgår noe tid til nødvendig forberedelse av saken i direktoratet før den eventuelt oversendes fullbyrdingsstaten.

Dersom forholdene beskrevet i punkt a) og b) er oppfylt, skal domfelte informeres om muligheten for en soningsoverføring på et språk han eller hun forstår, og forespørres om han eller hun ønsker en slik overføring. Eget egenerklæringsskjema og informasjonsskriv tilpasset saker om soningsoverføring skal benyttes.

Lokalt nivå må påse at domfelte forstår det han eller hun skriver under på. Skjemaene er oversatt til flere forskjellige språk og er tilgjengelig på www.kriminalomsorgen.no. Det er viktig at lokalt nivå benytter korrekt skjema basert på hvilket land domfelte er fra da informasjonskrivene er tilpasset de ulike hjemmelsgrunnlagene.

Domfeltes uttalelser i egenerklæringsskjemaet skal skrives på engelsk eller morsmål, ikke norsk. Dersom domfelte har fylt ut egenerklæringsskjemaet på norsk, skal også egenerklæringsskjemaet på domfeltes morsmål, eventuelt engelsk, fylles ut. Dette for at fullbyrdingsstaten skal kunne gjøre seg kjent med hvorvidt domfelte samtykker til soningsoverføring eller ikke, herunder hans eller hennes eventuelle begrunnelse. I de tilfeller det er på det rene at domfelte ikke forstår engelsk, skal vedkommende få dokumentet oversatt til det språk han eller hun behersker, jf. rundskriv KDI 1/2018.

Saken skal deretter oversendes til KDI, med kopi til regionen, så raskt som mulig og innen 10 dager fra lokalt nivå har mottatt dommen og denne er rettskraftig.

Oversendelsen fra lokalt nivå til KDI skal sendes via elektronisk saksbehandlingssystem og skal inneholde:

- oversendelsesbrev med informasjon om domfeltes navn, fødselsdato og statsborgerskap
- utfylt skjema for oversendelse av saker til KDI (skjemaet finnes på www.kriminalomsorgen.no)
- domfeltes signerte egenerklæringsskjema med domfeltes begrunnelse (skjemaene finnes i ulike oversettelser på www.kriminalomsorgen.no)
- dokumentasjon på identitet. Dersom det er tvil om domfeltes identitet, det ikke foreligger ID-dokumenter eller disse utløper innen kort tid, må lokalt nivå straks ta kontakt med det ansvarlige politidistrikt for hjelp til å fremskaffe nye dokumenter
- informasjon om domfeltes adresse i hjemlandet. Dersom domfelte oppgir å ikke ha noen adresse i hjemlandet skal lokalt nivå så godt det lar seg gjøre forsøke å avklare hva som var domfeltes siste adresse i hjemlandet. Adresse kan i noen tilfeller finnes på bakerste side i pass eller på ID-dokumenter
- bekreftet kopi av dommen på norsk
- eventuell oversettelse av dommen
- andre relevante opplysninger (nye straffbare forhold, vitneplikt, om domfelte er begjært utlevert, subsidiær straff etter bot, helseopplysninger etc.)

For at prosessen skal ta kortest mulig tid er det viktig at saken forberedes godt og at alle opplysninger blir sendt til KDI. Lokalt nivå har ansvar for at innsendte dokumenter er av god kvalitet og er egnet til å bli videresendt til myndighetene i fullbyrdingsstaten. Dersom ikke alle opplysninger foreligger ved oversendelse, skal dette ettersendes.

Dersom domfelte *ikke samtykker* til en overføring, skal lokalt nivå i tillegg kartlegge:

- a) hvorvidt domfelte er borger av et land som har ratifisert tilleggsprotokollen til overføringskonvensjonen. Link til Europarådets oversikt over de land som har ratifisert tilleggsprotokollen finnes på www.kriminalomsorgen.no.
- b) hvorvidt det foreligger et endelig utvisningsvedtak fra Utlendingsdirektoratet (UDI) eller Utlendingsnemnda (UNE).

Kriminalomsorgen skal underrettes når utvisningssak er opprettet. Dersom lokalt nivå mottar en dom til fullbyrdelse som gjelder en utenlandsk statsborger og det ikke er opplyst hvorvidt en utvisningssak er opprettet, skal lokalt nivå straks sende en anmodning om avklaring av utvisningsspørsmålet til ansvarlig politidistrikt. Når et endelig utvisningsvedtak foreligger skal lokalt nivå ettersende vedtaket til KDI.

Lokalt nivå skal imidlertid ikke avvente endelig utvisningsvedtak før saken oversendes til KDI.

Etter de bilaterale avtalene er det ikke alltid påkrevet at det foreligger endelig utvisningsvedtak for å kunne sende anmodning om overføring i de tilfeller hvor domfelte ikke samtykker i overføringen. Anmodning om soningsoverføring kan sendes uavhengig av domfeltes utvisningsstatus dersom den domfelte er borger av fullbyrdingsstaten og anses som bosatt i denne staten. KDI avgjør om vilkåret anses oppfylt. Lokalt nivå bes uansett ettersende vedtak om utvisning når det foreligger.

Dersom domfelte er overført fra et annet fengsel skal mottakende fengsel alltid undersøke hvorvidt sak om soningsoverføring er forberedt og oversendt til KDI. Dersom dette ikke er gjort skal mottakende fengsel sørge for forberedelse og oversendelse av saken til KDI.

KDI avgjør hvorvidt vilkårene er oppfylt og hvorvidt det anses hensiktsmessig å sende anmodning om soningsoverføring til den aktuelle fullbyrdingsstaten.

3.2. Etterfølgende saksbehandling og oppfølging ved lokalt nivå

3.2.1. Informasjon ved endrede omstendigheter

Lokalt nivå skal informere KDI dersom det inntreffer nye forhold eller omstendigheter som kan ha betydning for soningsoverføringsaken. Dette vil eksempelvis være dersom domfelte endrer sin opprinnelige erklæring, registreres med nye straffbare forhold, domfelte skal vitne i en annen straffesak, domfelte har rømt eller domfelte har blitt løslatt.

3.2.2. Særskilt om underretting av utenlandske dommer og dokumenter som ledd i saksbehandlingen

Lokalt nivå må i visse tilfeller bistå KDI i underrettingen av utenlandske dommer eller andre dokumenter som mottas fra fullbyrdingsstaten som ledd i saksbehandlingen. KDI vil da oversende den aktuelle dommen eller dokumentet i eget oversendelsesbrev adressert til lokalt nivå og anmode om bistand. Hva slags bistand som er nødvendig vil fremgå av dette brevet.

Det er viktig at lokalt nivå påser at det er den dom eller det dokument som bes underrettet som faktisk påføres domfeltes signatur samt enhetens stempel og ansattes signatur, og ikke selve oversendelsesbrevet. Dette fordi det er den aktuelle dom eller dokument som skal returneres til fullbyrdingsstaten som utgjør bevis for at domfelte har blitt underrettet. Det er videre viktig at dato og tidspunkt for underrettingen påføres, samt føres i KOMPIS-KIA.

Dersom domfelte nekter å signere på at han eller hun har mottatt dommen eller dokumentet må lokalt nivå påføre en kort beskrivelse av at domfelte har blitt underrettet dokumentet, men nekter å signere. Det er viktig at dette skrives på engelsk, samt at lokalt nivå stempler og

påfører signatur. Dette for å kunne bevise overfor fullbyrdingsstaten at domfelte har blitt forsøkt underrettet dommen eller dokumentet, men nektet å motta eller signere. Dette skal føres i KOMPIS-KIA.

I saker hvor domfelte selv ønsker overføring og har gitt sitt samtykke i egenerklæringen, vil KDI innhente et nytt samtykke fra domfelte når aksept er mottatt fra fullbyrdingsstaten. På denne måten vil KDI sikre at domfelte fortsatt opprettholder sitt samtykke om overføring på de vilkår som gjelder for overføringen. Lokalt nivå må bistå i innhenting av dette.

Når KDI fatter vedtak om soningsoverføring sendes dette til domfelte for underretting og lokalt nivå til orientering. Lokalt nivå må påse at vedtaket underrettes domfelte så fort som mulig slik at ikke selve effektueringen av vedtaket blir unødig forsinket. Dato og tidspunkt for underretting skal registreres i KOMPIS-KIA.

3.2.3. Særskilt om subsidiær fengselsstraff i forbindelse med bot som er beordret fullbyrdet

I tilfeller der domfelte som er aktuell for en soningsoverføring har subsidiær fengselsstraff i forbindelse med bot som er beordret fullbyrdet, skal lokalt nivå besørge at det gis avbrudd i straffegjennomføringen av ordinær fengselsstraff for å gjennomføre subsidiær straff i medhold av bot. Det vises i den anledning til Rundskriv KDI 4/2016 som tidligere er distribuert og finnes tilgjengelig på www.kriminalomsorgen.no.

Dersom slikt avbrudd gis, skal lokalt nivå orientere KDI om når dette er gjort, samt oppgi oppdatert soningstidsberegninger for den ordinære fengselsstraffen.

3.2.4. Særskilt om forholdet mellom pågående sak om soningsoverføring og vedtak om prøveløslatelse

En sak om soningsoverføring kan erfaringsmessig ta lang tid. Dette beror på flere faktorer, blant annet sakens kompleksitet samt saksbehandlingstid i fullbyrdingslandet som kan variere fra land til land. Under henvisning til at kriminalomsorgen, så langt det er mulig, skal påbegynne og ta stilling til spørsmålet om prøveløslatelse i god tid før aktuelt løslatelsestidspunkt, vil det kunne bli fattet et vedtak om prøveløslatelse før en eventuell soningsoverføring kan gjennomføres.

I den anledning påpekes det at et eventuelt vedtak om prøveløslatelse *skal* være betinget av – og inneholde et avsnitt om – at en innvilget prøveløslatelse ikke vil få noen realitet dersom det blir truffet et vedtak om soningsoverføring som kan effektueres forut for tidspunktet for fastsatt prøveløslatelse.

Dette kan gjøres ved å innta følgende avsnitt i vedtaket om prøveløslatelse: *Region X/X fengsel er kjent med at det er opprettet sak om overføring til hjemlandet for fortsatt straffegjennomføring. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at foreliggende vedtak om prøveløslatelse ikke vil få noen realitet, dersom det forut for tidspunktet for prøveløslatelse besluttes overføring til hjemlandet for fortsatt straffegjennomføring.*

3.2.5. Effektueringen av vedtak om soningsoverføring

Når vedtak om soningsoverføring er endelig og kan effektueres sender KDI et likelydende brev om iverksettelse til lokalt nivå og Politiets utlendingsenhet hvor det bes om at det

samarbeides om å ordne de praktiske sider ved overføringen, herunder avtale dato for selve uttransporteringen.

Kriminalomsorgen forestår transporten fra fengselet til det overleveringsstedet som bestemmes av Politiets utlendingsenhet etter en konkret vurdering i den enkelte saken og dekker transportutgiftene knyttet til dette. Politiets utlendingsenhet forestår uttransporteringen til domfeltes hjemland etter at overlevering fra kriminalomsorgen har funnet sted og dekker transportutgiftene knyttet til dette. Det vises i denne sammenheng til rundskriv G-03/2015.

Lokalt nivå må påse at domfelte har gyldige reisedokumenter og eventuelt fremskaffe dette i god tid før uttransporteringsdato.

4. Iverksettelse

Disse retningslinjene erstatter KDI Rundskriv 1/2014 om saksbehandlingsrutiner i soningsoverføringssaker og KDI Rundskriv 2/2014 om overføring av domfelte til Romania, Litauen og Latvia etter de bilaterale avtalene.

Retningslinjene trer i kraft umiddelbart.